

OVERZICHT

DER

FLORA VAN HARDERWIJK,

DOOR

R. BONDAM.

VOORBERICHT.

In de algemeene bijeenkomst der leden van de Vereeniging voor de Nederlandsche Flora, gehouden te *Deventer* in Aug. 1850, werd door mij eene bijdrage geleverd over eenige zeldzame planten uit de omstreken van Harderwijk. (v. g. Nederl. Kruidk. Archief III, p. 170 e. v.).

Zooals ik deed opmerken, had ik destijds slechts een gedeelte van de omstreken van Harderwijk, ten opzichte harer plantengroei kunnen onderzoeken; namelijk de buurtschappen Hulshorst, Hophuizen, den omtrek van Nunspeet, benevens een gedeelte van het bosch van Leuveren- en Essenburg.

Sedert vele jaren met der woon in Harderwijk gevestigd, was ik vaak in de gelegenheid de verschillende omgevingen der stad in kruidkundig opzicht te leeren kennen, en acht ik het thans niet ondienstig mijne verschillende aantekeningen dienaangaande (gedeeltelijk reeds in het Nederl. Kruidk. Archief opgenomen) bijeen te verzamelen en een vollediger overzicht van de Harderwijker Flora (n. l. der *Plantae Vasculares*) te geven. En wat ik vroeger daaromtrent aanmerkte, kan ik hier herhalen:

dat namelijk onder die gedeelten van ons Vaderland, welke met betrekking tot hunnen plantengroei belangrijk mogen worden genoemd, vooral ook de omstreken dezer stad behooren, en inzonderheid merkwaardig, doordien zoovele opgaven van onze oudere Floristen, met name van *De Gorter* en *Van Geuns* —, op de omgevingen dezer plaats betrekking hebben.

Bij de planten in deze naamlijst vermeld is, wanneer die vroegere opgaven werden bevestigd, daarvan melding gemaakt. Meer bijzonder was steeds hierop mijne aandacht gevestigd, en vele zijn dan ook op de aangeduide groeiplaatsen teruggevonden. Bij die welke ik niet terugvond, is zulks door de letters n. v. aangewezen.

Enkele mogen nog aan mijne nasporingen zijn ontsnapt; ook eenige zullen waarschijnlijk wel niet meer aangetroffen worden, daar zij of door veranderingen van het terrein kunnen verdwenen zijn, of dewijl hare vermelding berust op verwisseling met verwante soorten, onjuiste *determinatie enz.* Sommige dier opgaven eindelijk hebben betrekking op planten, wier *indigeniteit* men op *phytogeographische* gronden reeds met recht kan betwijfelen.

En hiermede beveel ik dit overzicht in de welwillende beoordeeling van de beoefenaars der Nederlandsche Flora aan.

HARDERWIJK 1885.

R. B.

Classis I. Dicotyledoneae.

Subcl. I. Thalamiflorae D. C.

Ordo Ranunculaceae Juss.

Genus *Thalictrum* L.

T. flavum L. op moerassige plaatsen, aan waterkanten. Hierdermeen, Hulshorst enz.

Anemone L.

A. nemorosa L. in bosschen en beschaduwde gronden.

's Heerenloo, De Gorter, op vele plaatsen aldaar, onder Tonsel, Hierden enz.

Myosurus L.

M. minimus L. vochtige pl. in zandgronden, bij Harderwijk, D. G., Hulshorst, Hierdermeen.

Batrachium Dum.

- B. hederaceum Dum.* lage Sijpel bij H. De G., op vele pl. in beekjes om de stad enz.
B. circinatum Fries. Stadsgracht, slooten naar den zee kant,
B. fluitans Wimm. Beek langs de stadswaide enz.
B. peltatum Fries. in slooten, beeken enz. 's Heerenloo. Koesteeg en elders.
B. heterophyllum Fries. in slooten enz., op ondersch pl.

Ranunculus L.

- R. Flammula L.* in vochtige zandgronden, vrij algemeen in verschillende vormen.
R. acris L. in weilanden, aan wegen enz. vrij algemeen.
R. repens L. in vochtige beschaduwde gronden algemeen. De vorm β prostratus, op drogere pl.
R. bulbosus L. Harderw. Kops, duingrond langs het zee-strand.
R. Philonotis Ehrh. tusschen Harderw. en Doornspijk, Van Geuns, op de voorste stadswaide, in de Groentjes enz.
R. sceleratus L. op moerassige pl. en in slooten, vrij algemeen.

Ficaria Roth.

F. ranunculoides Roth. op vochtige beschaduwde pl. algemeen.

Caltha L.

C. palustris L. in vochtige weilanden, aan slootkanten op vele plaatsen.

Aquilegia L.

A. vulgaris L. verwilderd op buitenpl. en in tuinen, Hulsthorst enz.

Ord. Nymphaeaceae DC.

Nymphaea L.

N. alba L. in een waterplas bij Leuveren, gracht op 's Heerenloo.

Nuphar Sm.

N. luteum Sm. in de gracht voor Weiburg, 's Heerenloo.

Ord. Papaveraceae DC.

Papaver L.

P. Argemone L. zandig bouwland op ondersch. pl. Duingrond naar den zeekant.

P. Rhoeas L. in bouwlanden, vooral koornvelden algemeen. var. α ovale, β globosum.

P. dubium L. in bouwland en aan de wegen op vele pl. naar den zeekant.

P. somniferum L. in tuinen gekweekt en soms verwilderd.

Chelidonium L.

C. majus L. aan heggen, in tuinen enz., op enkele pl. verspreid.

Ord. Fumariaceae DC.

Corydalis DC.

C. solida Sm. in een akkermaalsheg aan den Grindweg.

C. claviculata DC. bij Harderw. De G. aan zandige wal- len, in heggen enz. in Hulsthorst en elders niet zeldzaam.

Fumaria L.

F. officinalis L. in bebouwde zandgronden op vele pl. verspreid.

Ord. Cruciferae Juss.

Cheiranthus L.

C. Cheiri L. zeldzaam aan oude muren in de stad.

Nasturtium Brown.

N. officinale Brown. in slooten enz., op ondersch pl. verspreid.

N. amphibium Brown. in en aan slooten; Hulshorst naar den zeekant.

N. palustre DC. in vochtige gronden, aan slootkanten. Weisteeg en wegen n. d. zeekant.

Barbarea Brown.

B. vulgaris Brown. bij Harderw. De G. vochtige pl. in graslanden naar den zeekant.

Arabis L.

A. Gerardi Bess. op muren in de stad, sedert de laatste jaren zeer verminderd. (= A. hirsuta, Harderw. De G.).

A. Thaliana L. in bebouwde en open zandgrond algemeen.

Cardamine L.

C. hirsuta L. in bebouwde en open zandgr. op vele plaatsen verspreid.

C. pratensis L. in hooi- en weilanden, algemeen.

Sisymbrium L.

S. officinale Scop. aan wegen, heggen enz. algemeen.

S. Sophia L. in zandgrond, langs akkers enz., op onderscheidene plaatsen.

Alliaria Scop.

A. officinalis DC. aan heggen enz. op enkele plaatsen om de stad en elders.

Erysimum L.

E. cheiranthoides L. in zandige bouwlanden, aan wegen op vele plaatsen.

Brassica L.

- B. Rapa L.* gekweekt en vaak verwilderd, var. *rapifera*.
B. oleracea L. menigvuldig aangekweekt, zelden verwilderd.

Sinapis L.

- S. nigra L.* in bouwlanden, aan puinhoopen; onder Hierden.
 aan den havendijk enz.

Diplotaxis DC.

- D. tenuifolia DC.* aan den havendijk, aan de stadsmuren enz.

Farsetia Brown.

- F. incana Brown.* aan den weg langs de wellen, *sporadisch*,

Draba L.

- D. verna L.* in open zandgronden, bouwlanden enz. algemeen.

Cochlearia L.

- (*C. officinalis L.* Hierderbeek De G.) n. v.
C. anglica L. Harderw. De G, op de wallen, Groentjes en
 elders naar den zeekant.

Camelina Crantz.

- C. sativa Crantz*, hier en daar verbouwd en soms verwilderd.

Thlaspi L.

- T. arvense L.* in bebouwde zandgronden; vrij zeldzaam.

Teesdalia Brown.

- T. nudicaulis Brown.*, in open zandgronden enz. vrij algemeen.
 var. *β. caulescens*. Soms met de gewone soort.

Lepidium L.

- L. Draba L.* in de Groentjes enz. bij de Haven, sedert 1877.
L. sativum L. gekweekt en soms verwilderd.
L. campestre Brown. langs de duinen en in bouwland naar
 den zeekant; niet zeldzaam.
L. ruderale L. aan wegen om de stad, naar den zeekant enz.
L. latifolium L., tusschen Harderwijk en Elburg, Wtt. bij
 Harderw. R. n. v.

Capsella Med.

C. Bursa Pastoris Mönch. algemeen en veelvormig in allerlei gronden.

Coronopus Mönch.

C. depressus Mönch. Wegen naar den zee kant, bij de haven enz.

Neslia Desv.

N. paniculata Desv. Emaus bij Harderwijk V. G. n. v.

Rapistrum Boerh.

R. perenne All. als inlandsch opgegeven door De G. Harderwijk, n. v.

Cakile Tourn.

C. maritima Scop. in de duinen achter het Badhuis, *sporadisch.*

Raphanus L.

R. sativus L. in tuinen gekweekt en soms verwilderd.

R. Raphanistrum L. in bebouwde zandgronden, vrij algem.

R. maritimus Sm. Harderwijk volgens Dumortier. Fl. Belg. Sept., n. v.

Ord. Violarieae DC.*Viola L.*

V. odorata L. zeldzaam onder heggen langs tuinen om de stad.

V. sylvatica Fries. Bosch van Leuven, Hulshorst, 's Heerenloo.

V. canina L. in heide- en zandgronden op vele plaatsen.

var. α *sabulosa*, β *ericetorum* enz.

V. tricolor L. in zandgronden enz. vrij algemeen.

var. α *vulgaris*, op beschaduwde plaatsen aan wegen.

β *hortensis* in tuinen. δ *arvensis* op bouwlanden enz.

Ned. Kruidk. Archief. V. 2e Stuk.

Ord. Resedaceae DC.

Reseda L.

R. luteola L. bij de Haven, Molenbelt enz., zeldzaam.

Ord. Droseraceae DC.

Drosera L.

D. rotundifolia L. in moerassige heide- en veengronden;
op vele pl.

D. intermedia Hayne. als de vorige; niet zeldzaam.

Parnassia L.

P. palustris L. in vochtigen heide- en veengrond; 's Heeren-
loo, Nunspeet enz.

Ord. Polygaleae Juss.

Polygala L.

P. vulgaris L. in zand- en heidegrond, var. β . *oxyptera*.
Hulshorst enz.

P. depressa Wend. op vochtige pl. Hierdermeen enz.

P. amara L. inlandsch volgens V. G. Harderw. enz.
= *P. depressa*?

Ord. Sileneae DC.

Dianthus L.

D. deltoïdes L. Duinen langs het zeestrand; *sporadisch*.

Saponaria L.

S. officinalis L. op beschaduwde pl. in Hulshorst; zeldzaam.

Silene L.

S. inflata Sm. op steenige pl. eenmaal in een tuin; *sporadisch*.

S. Armeria L. veel in tuinen gekweekt en soms verwilderd.

Lychnis L.

L. Flos Cuculi L. in vochtige graslanden, Groentjes, Hier-
dermeen enz.

Melandrium Röhl.

M. sylvestre Röhl. in beschaduwde zandgr. tusschen hak-
hout enz. niet zeldzaam.

M. pratense Röhl. aan wegen, in bouwlanden enz. op ondersch. pl.

Agrostemma L.

A. Githago L. in koorlanden algemeen.

Ord. Alsineae DC.

Sagina L.

S. procumbens L. in bebouwde en onbebouwde gronden, tusschen de straatsteenen enz.

S. nodosa Meij. in vochtige gronden; Stadsweide, Hierdermeen enz.

Spergula L.

S. arvensis L. in bebouwde en onbebouwde zandgronden algemeen. var. *a. vulgaris*, *β. sativa*.

S. pentandra L. in vochtige zand- en heidegronden; Ermeloo enz.

Lepigonum Wahlbg.

L. rubrum Wahlb. in bouwlanden en aan wegen op vele pl.

L. medium Fries. Harderw. De G., op enkele pl. aan het zeestrand.

Halianthus Fries.

H. peploides Fries. Harderw. De G., menigvuldig langs het zeestrand.

Moehringia L.

M. trinervia Clairv. op beschaduwde gronden, niet zeldzaam.

Arenaria L.

A. serpyllifolia L. in zandige bouwlanden enz. algemeen.

Holosteum L.

H. umbellatum L. Harderw. V. G., duinen langs het strand, langs heggen enz.

Stellaria L.

S. nemorum L. bij Harderw. volgens De G., n. v.

S. media Vill. allerwege in bebouwde en open gronden.

- S. Holostea* L. Harderw. De G., in bosschen, vooral tusschen hakhout, vrij algemeen.
- S. palustris* Retz. aan slootwallen ; Hierdermeen, Groentjes, Hulshorst, Horst enz.
- S. graminea* L. aan wegen en slootkanten, langs akkers, op vele pl.
- S. uliginosa* Murr. Harderw. V. G., aan slootwallen ; Hulshorst, Hierden enz.

Malachium Fries.

- M. aquaticum* Fries. aan slootkanten zeldzaam en verspreid.

Cerastium L.

- C. viscosum* L. aan wegen, in bouwland ; onder Hierden, 's Heerenloo enz.
- C. semidecandrum* L. in zandgronden vrij algemeen.
- C. vulgatum* L. op grazige en beschaduwde pl. algemeen.
- C. arvense* L. in grazige zandgronden vrij algemeen.

Ord. Linaceae DC.

Linum L.

- L. usitatissimum* L. Verbouwd en soms verwilderd.
- L. catharticum* L. in vochtige graslanden ; Groentjes, Hierdermeen enz.

Radiola Gmel.

- R. linoides* Gmel. op vochtige plekken in heide- en zandgrond, niet zeldzaam.

Ord. Malvaceae Brown.

Malva L.

- M. sylvestris* L. langs de wegen, aan wallen enz. op ondersch. pl.
- M. vulgaris* Fries. in open en bebouwd zandgrond, vrij algemeen.

Ord. Hypericineae DC.

Hypericum L.

- H. perforatum* L. in droge, onbebouwde gronden, langs akkers ; verspreid, doch vrij algemeen.

- H. humifusum* *L.* in vochtigen zandgrond ; Hierden, Hulshorst, 's Heerenloo enz.
- H. quadrangulum* *L.* in vochtige gronden tusschen Nunspeet en Hulshorst.
- H. tetrapterum* *Fries.* aan slootkanten en in vochtige gronden, op vele pl.

Ord. Acerineae *DC.*

Acer *L.*

- A. Pseudoplatanus* *L.* Harderw. De G. Meestal aangeplant.
- A. campestre* *L.* Essenburg bij H. De G. n. v.

Ord. Geraniaceae *DC.*

Geranium *L.*

- G. pusillum* *L.* langs wegen en heggen om de stad enz. Vrij zeldzaam.
- G. dissectum* *L.* aan wegen en heggen om de stad: zeer zeldzaam.
- G. molle* *L.* aan wegen en in bouwland, vrij algemeen.
- G. Robertianum* *L.* op beschaduwde pl. aan slootwallen enz., niet zeldzaam.

Erodium *Her.*

- E. Cicutarium* *Her.* in zandgronden, vooral op bebouwde pl. vrij algemeen.

Ord. Balsamineae *DC.*

Impatiens *L.*

- I. Nolitangere* *L.* Ermelo De G. n. v.

Ord. Oxalideae *DC.*

Oxalis *L.*

- O. Acetosella* *L.* in de bosschen op Essenburg, vrij menigvuldig.
- O. stricta* *L.* in bouwlanden en moestuinen op vele plaatsen.

Subcl. II. Calyciflorae DC.

Ord. Celastrineae Brown.

Evonymus L.

E. europaeus L. (Harderw. De G., in heggen, tusschen hakhout, Tonsel.

Ord. Rhamneae Brown.

Rhamnus L.

R. Frangula L. Harderw. De G. tusschen hakhout vrij algemeen.

Ord. Papilionaceae Juss.

Ulex L.

U. europaeus L. in schralen zandgrond; 's Heerenloo, Hierden, bij Essenburg.

Sarothamnus Wimm.

L. vulgaris Wimm. in dorre beschaduwde zand- en heidegronden op vele pl.

Genista L.

G. pilosa L. in heidegronden op vele plaatsen.

G. tinctoria L. in veenachtigen zandgrond; Hierdermeen, enz.

G. anglica L. in heide- en veengronden, vrij algemeen.

Ononis L.

O. spinosa L. aan wegen en in de duinen, op vele pl. om de stad en elders.

Medicago L.

M. sativa L. verbouwd en soms verwilderd.

M. lupulina L. allerwege in grasgronden enz.

Melilotus L.

M. officinalis Willd. in hooilanden op de wellen, dijk achter de haven, enz.

Trifolium L.

T. pratense L. in graslanden en aan de wegen algemeen.

- T. arvensis* L. in zandgronden. langs de wegen enz., vrij menigvuldig.
- T. fragiferum* L. in weilanden en aan wegen op vele pl. naar den zeekant.
- T. repens* L. in weilanden, aan wegen enz. algemeen.
- T. procumbens* L. aan wegen en wallen op enkele plaatsen zeer *verspreid*.
- T. minus* Sm. aan wegen en in graslanden, vrij algemeen.

Lotus L.

- L. corniculatus* L. in graslanden vrij algemeen. var. β *crassifolius* aan het zeestrand.
- L. uliginosus* Schkr. in vochtigen zandgrond, aan slootkanten enz. algemeen.

Ornithopus L.

- O. perpusillus* L. in open en bebouwd zandgrond op ondersch. plaatsen.

Vicia L.

- V. cracca* L. in heggen, langs wegen, op ondersch. plaatsen.
- V. Faba* L. menigvuldig verbouwd en soms verwilderd.
- V. sepium* L. heggen t. de zandsteeg en den grindw.; zeldzaam.
- V. sativa* L. in bouwlanden onder Hierden enz., vrij zeldzaam.
- V. angustifolia* Roth. in zandige bouwv. op vele plaatsen. var. α *segetalis*. β *Bobartii*.
- V. lathyroides* L. in duingronden, langs de Groentjes, zeldz.

Ervum L.

- E. hirsutum* L. in zandige bouwlanden algemeen.

Pisum L.

- P. sativum* L. verbouwd en soms verwilderd.

Lathyrus L.

- L. pratensis* L. in graslanden, aan heggen op enkele pl. *verspreid*.

L. palustris *L.* Oostermeeën bij Harderw. V. G., op enkele plekken aldaar.

Ord. Amygdaleae *Juss.*

Prunus *L.*

P. spinosa *L.* in heggen, langs de duinen enz. algemeen.

P. Padus *L.* in bosschen en heggen op ondersch. plaatsen.

Ord. Spiraeaceae *DC.*

Spiraea *L.*

S. salicifolia *L.* tusschen hakhout onder Hulshorst, zeldzaam.

S. ulmaria *L.* aan slootkanten en in vochtige graslanden, vrij algemeen. var. β *nudata* met de soort op vele pl.

Ord. Rosaceae *Juss.*

Geum *L.*

G. urbanum *L.* aan heggen, tusschen kreupelhout enz. niet zeldzaam.

Rubus *L.*

R. Idaeus *L.* in bosschen, tusschen kreupelhout, Hulshorst, Hierden enz.

R. fruticosus *L.* in bosschen en heggen niet zeldzaam.

R. thyrsoides *Wimm.* aan wallen en in heggen op vele plaatsen naar den zeekant.

R. vulgaris *Whc.* tusschen houtgewas, in heggen enz., vrij algemeen.

R. corylifolius *Sm.* aan heggen en wallen; Zandsteeg en wegen naar den zeekant.

R. nemorosus *Hayne* aan heggen en wallen. Essenburg.

R. caesius *L.* in heggen, aan sloot- en akkerkanten, vrij algemeen.

Fragaria *L.*

F. vesca *L.* op beschaduwde plaatsen aan wallen enz. Weiburg, Tonsel, Hulshorst enz.

F. elatior *Ehrh.* tusschen kreupelhout in Hulshorst, zeldzaam.

Comarum L.

- C. palustre L.* op moerassige pl. in de Hierdermeen, 's Heerenloo.

Potentilla L.

- P. Anserina L.* in grazige gronden algemeen.
P. argentea L. in zandgronden, langs wegen onder Tonsel, Hierden enz.
P. reptans L. aan akkerkanten, wallen enz. vrij algemeen.
P. procumbens Sibth. in beschaduwden zandgr. Hulshorst.
P. Tormentilla Sibth. in open zand- en heidegronden, algemeen.
P. verna L. Essenburg bij Harderw. De G. n. v.
P. Fragariastrum Ehrh. Ribbenboschje bij Harderw. V. G. n. v.

Agrimonia L.

- A. odorata Ait.* in weilanden aan wegen; Koesteeg, Hulshorst, zeldzaam.

Rosa L.

- R. canina L.* in heggen en langs wegen op ondersch. plaatsen. var. α . vulgaris, β . dumetorum.
R. rubiginosa L. zeekant bij Harderw. V. G. duinen langs het strand, bosch van Leuveren.
R. pomifera Herm. in het bosch van Leuveren, zeldzaam.

Ord. Sanguisorbeae *Lindl.**Alchemilla L.*

- A. arvensis Scop.* in koorlanden op ondersch. plaatsen.

Ord. Pomaceae *Lindl.**Crataegus L.*

- C. monogyna Jacq.* in heggen, bosschen enz. niet zeldzaam.

Sorbus L.

- S. Aucuparia L.* in bosschen op vele plaatsen. *Verspreid.*

Ord. Onagrarieae *Luss.****Epilobium* L.**

- E. angustifolium* L. op beschaduwde pl., Essenburg, bosch van Leuveren, Hulshorst enz.
- E. hirsutum* L. aan slootkanten; Hierdermeen, Essenburg enz.
- E. parviflorum* Schreb. aan slootkanten enz.; Koesteeg, Zandsteeg, Hierdermeen.
- E. montanum* L. op beschaduwde gronden, aan heggen; vrij algemeen.
- E. palustre* L. bij Harderw. De G., n. v.
- E. tetragonum* L. langs slooten en in vochtige gronden, op ondersch. pl.
- E. virgatum* Fries. aan slootkanten in de Broeksteeg, vrij zeldzaam.
- E. roseum* Schreb. aan heggen en in moestuinen om de stad.

***Oenothera* L.**

- Oe. biennis* L. in zandige gronden; langs den spoorweg, op Essenburg enz.

Ord. Halorageae *Brown.****Myriophyllum* L.**

- M. spicatum* L. in de stadsgrachten, slooten enz. niet menigvuldig.

Ord. Callitrichineae *Link.****Callitriche* L.**

- C. stagnalis* Scop. in slooten in de Hierdermeen.
- C. vernalis* Ktzig. in slooten algemeen.
- C. autumnalis* L. in slooten; Broeksteeg, Hulshorst enz.

Ord. Ceratophylleae *Gray.****Ceratophyllum* L.**

- C. submersum* L. in de stadsgrachten, de Weibeek, gracht van 's Heerenloo.

Ord. Lythrarieae Juss.**Lythrum L.**

L. Salicaria L. aan slootkanten en in vochtige gronden
vrij algemeen.

Peplis L.

P. Portula L. in moerassige heideplekken, Hulshorst enz.

Ord. Cucurbitaceae Juss.**Bryonia L.**

B. dioica L. in heggen langs tuinen om de stad.
= **B. alba** De G. bij Harderw.

Ord. Portulacaeae Juss.**Montia L.**

M. minor Gmel. vochtige zandgronden bij Harderw. Reinw.,
Hierdermeen en langs de Sijpel op enkele plekken.

M. rivularis Gmel. Ermelo, volgens Fl. Belg. Sept., Leuven
Reinw. n. v.

Ord. Paronychieae St. Hil.**Corrigiola L.**

S. littoralis L. in vochtige zandgronden, Hulshorst, Horst,
's Heerenloo enz.

Illecebrum L.

I. verticillatum L. in vochtigen zand- en heidegrond:
's Heerenloo, Ermelo, Hulshorst, enz.

Ord. Scleranthaeae Link.**Scleranthus L.**

S. annuus L. in bebouwde en open zandgronden, algemeen.

S. perennis L. in zand- en heidegrond. Ermelo, Hulshorst,
achterste weide, enz.

Ord. Crassulaceae DC.**Sedum L.**

C. purpurascens Koch. in bosch en tusschen kreupelhout,
Hulshorst, enz.

S. acre L. in dorre zandgronden, duinen langs het strand enz.

Sempervivum L.

S. tectorum L. op daken en muren aangeplant en verwilderd.

Ord. Grossularieae DC.

Ribes L.

R. Grossularia L. var. β . *pubescens*, in heggen van tuinen om de stad.

R. alpinum L. Bosch van Essenburg, zeldzaam. Oorspronkelijk aangeplant.

R. nigrum L. bij Harderw. R., n. v.

Ord. Saxifrageae Vent.

Saxifraga L.

S. hypnoides L. heide tusschen Harderw. en Ermelo De G., n. v.

S. tridactylites L. bij Harderw. De G., n. v.

Ord. Umbelliferae Juss.

Hydrocotyle L.

H. vulgaris L. in vochtige zand- en heidegronden, vrij algemeen.

Eryngium L.

E. campestre L. Wegen en duinen langs het zeestrand en elders.

E. maritimum L. Zeestrand bij Harderw. De G. op vele plaatsen, menigvuldig bij Hophuizen.

Apium L.

A. graveolens L. Groentjes bij de Haven, zeldzaam.

Aegopodium L.

Ae. Podagraria L. op beschaduwde pl. aan heggen algemeen.

Carum L.

C. Carvi L. in graslanden: vrij menigvuldig op de Groentjes en de wellen.

Pimpinella L.

P. magna L. Bosch van Leuveren, zeldzaam.

P. Saxifraga L. var. β *dissectifolia*, aan den grindweg n. Leuveren.

Berula Koch.

B. angustifolia Koch. in slooten en moerassen, vrij algemeen.

Oenanthe L.

Oe. fistulosa L. in vochtige weilanden, aan slooten op vele pl.

Oe. Phellandrium Lam. in slooten en moerassige gronden, vrij algemeen.

Aethusa L.

Ae. Cynapium L. in bouwlanden en moestuinen op vele pl.

Angelica L.

A. sylvestris L. op beschaduwde vochtige plaatsen vrij algemeen.

Thysselinum Hoffm.

T. palustre Hoffm. bij Harderw. De G. R. op vele plaatsen onder Hierden.

Pastinaca L.

P. sativa L. in hooilanden enz. op de Wellen, Groentjes enz.

Heracleum L.

H. Sphondylium L. in hooilanden en langs de wegen enz. vrij algemeen.

Daucus L.

D. Carota L. in wei- en hooilanden, langs de wegen, vrij algemeen.

Torilis L.

T. Anthriscus Gmel. aan heggen, tusschen kreupelhout, op vele pl. *verspreid.*

Anthriscus Hoffm.

A. sylvestris Hoffm. in vochtige beschaduwde gronden enz. vrij algemeen.

A. Cerefolium Hoffm. in de nabijheid van moestuinen, vaak verwilderd.

A. vulgaris Pers. aan wegen langs den zeekant, zeldzaam.

Chaerophyllum L.

C. temulum L. in heggen, tusschen kreupelhout, op ondersch. plaatsen.

Ord. Araliaceae *Juss.**Hedera L.*

H. Helix L. in heggen en aan wallen, tegen boomstammen, vrij algemeen. Menigvuldig in Hulshorst.

Ord. Caprifoliaceae *Juss.**Sambucus L.*

S. Ebulus L. bij Harderw. De G. n. v.

S. nigra L. in heggen, bosschen en aan wallen op enkele pl. vrij zeldzaam.

Viburnum L.

V. Opulus L. Harderw. De G. in bosschen; Hulshorst, Tonsel, 's Heerenloo.

Lonicera L.

L. Pereclymenum L. in bosschen, aan slootwallen enz. vrij algemeen.

Ord. Stellatae *L.**Galium L.*

G. Aparine L. in bouwlanden, tuinen, aan heggen enz. algemeen.

- G. uliginosum* *L.* stadsweide bij Harderw. De G. achterste weide, Hierdermeen.
G. palustre *L.* in slooten en poelen, algemeen.
G. verum *L.* in droge zandgronden; Duinen enz. langs het strand.
G. Mollugo *L.* aan wallen, tusschen kreupelhout enz. algemeen.
G. saxatile *L.* bij Harderw. V. G. Hulshorst, Tonsel, Ermelo.

Ord. Valerianeae *DC.*

Valeriana *L.*

- V. officinalis* *L.* aan slootkanten en op vochtige pl. algemeen.
V. dioica *L.* in vochtige veen- en zandgronden; Hulshorst, Essenburg, Horst, Tonsel enz.

Valerianella *Poll.*

- V. olitoria* *Mönch.* in bouwlanden om de stad, vrij zeldzaam.
V. Morisonii *Dc.* in bouwlanden in den Enk en de Zandsteeg.
V. Auricula *Dc.* in koorlanden in den Enk, Tonsel enz.

Ord. Dipsaceae *Juss.*

Dipsacus *L.*

- D. sylvestris* *Mill.* in drogen kleigrond, Horst n. d. zee-kant, Koesteeg.

Trichera *Schrad.*

- T. arvensis* *Schrad.* bij Harderw. De G. in hooilanden, in de duinen en aan wegen op ondersch. plaatsen. Vrij algemeen.

Succisa *M. en K.*

- S. pratensis* *Mönch.* Harderw. De G. in vochtige weilanden, aan wegen op vele pl.

Ord. Compositae Ad.

Subord. I, Corymbiferae Vaill.

Eupatorium L.

E. cannabinum L. aan slootkanten en in vochtige gronden; vrij algemeen, vooral in Hulshorst.

Tussilago L.

T. Farfara L. op enkele pl. onder Tonsel, in bouwland aan den grindweg. Zeldzaam.

Petasites Gärtn.

P. officinalis Mönch. aan de stadsgracht bij het Badhuis.

Aster L.

A. Tripolium L. aan het zeestrand op de Groentjes en de Wellen.

A. Novi Belgii L. uit Noord-Amerika, verwilderd op buitenplaatsen: Hulshorst.

A. brumalis N. v. E. uit Noord-Amerika, verwilderd aan waterkanten: bij Weiburg enz.

Bellis L.

B. perennis L. overal in weilanden, langs wegen enz.

Stenactis Cass.

S. bellidiflora Braun. op een ouden muur bij de groote poort: thans verdwenen.

Erigeron L.

E. canadensis L. menigvuldig op vele plaatsen langs den spoorweg, in Tonsel enz.

E. acris L. in de duinen bij de Hierdermeen; zeldzaam aan den grindweg.

Solidago L.

S. Virga-urea L. tusschen hakhout in Hulshorst, bij 's Heerenloo enz.

Pulicaria Gärtn.

P. dysenterica Gärtn. in vochtige zandgronden op onderscheidene plaatsen, *verspreid*.

Bidens L.

B. tripartita L. aan slootkanten en op moerassige pl. vrij algemeen.

B. cernua L. op gelijke plaatsen als de vorige; zeldzamer. var. β *radiata*. Hulshorst naar den zeekant.

Galinsogea R. en P.

G. parviflora Cav., uit Peru, menigvuldig als onkruid op bouwlanden, vooral aardappelakkers.

Filago L.

F. germanica L. 's Heerenloo bij Harderwijk. De *G. n. v.*

F. arvensis L. op de heide in Hulshorst en bij Nunspeet.

F. minima Fries. in bebouwde en open zandgronden vrij algemeen.

Gnaphalium L.

G. sylvaticum L. op beschaduwde plaatsen in zand- en heigronde; Hulshorst, Hierden, Tonsel enz.

G. uliginosum L. in vochtige zandgronden, vrij algemeen.

Antennaria Gärtn.

A. dioica Gärtn. in droge zand- en heidegronden op onderscheidene plaatsen.

Artemisia L.

A. vulgaris L. aan wegen, in heggen enz. op ondersch. plaatsen; *verspreid*.

Tanacetum L.

T. vulgare L. aan wegen en wallen, niet zeldzaam.

Achillea L.

A. Ptarmica L. in vochtige gronden, aan waterkanten. Hierden, Essenburg, Hulshorst, 's Heerenloo enz.

A. Millefolium L. aan de wegen en in graslanden, algemeen. Ned. Kruidk. Archief. V. 2e Stuk.

Anthemis L.

- A. arvensis L.* in zandige bouwlanden, Hierden, Hulshorst enz.
A. Cotula L. in bebouwde gronden, Nunspeet, Hulshorst, vrij zeldzaam.

Matricaria L.

- M. chamomilla L.* in bouwlanden, aan wegen enz. vrij algemeen.
M. inodora L. aan wegen, slootkanten enz. op vele plaatsen, vooral naar den zeekant.
M. maritima L. aan het zeestrand bij Hophuizen.

Pyrethrum Gärtn.

- P. Parthenium Sm.* verwilderd in en bij tuinen om de stad.

Leucanthemum Gärtn.

- L. vulgare Gärtn.* in wei- en hooilanden, aan wegen; vrij algemeen.

Chrysanthemum L.

- C. segetum L.* in zandige bouwlanden enz., zeldzaam.

Arnica L.

- A. montana L.* stadsweide bij Harderwijk, De G.; nog op dezelfde plek, achterste weide, thans echter spaarzaam; op de heide tusschen Hulshorst en Nunspeet.

Cineraria L.

- C. palustris L.* in vochtige gronden, achter Essenburg, aan het zeestrand enz.

Senecio L.

- S. vulgaris L.* in bebouwde en onbebouwde gronden, algemeen.
S. viscosus L. in de duinen langs het zeestrand, niet zeldzaam.
S. sylvaticus L. aan beschaduwde wallen, heggen enz. op vele plaatsen.
S. erucifolius L. tusschen kreupelhout, aan wegen. Grindweg, Tonsel, 's Heerenloo.

S. Jacobaea L. in hooi- en weilanden, aan wegen op onderscheidene plaatsen, *verspreid*.

S. aquaticus Huds. in vochtige graslanden, Hierdermeen enz.

S. saracenicus L. aan beschaduwde slootkanten, naar den zee kant, zeldzaam.

Subord. II. *Cynareae Less.*

Cirsium Tourn.

C. lanceolatum Scop. aan wegen enz. op vele pl. *verspreid*.

C. palustre Scop. in vochtige graslanden, vrij algemeen.

C. anglicum Lam. in vochtige graslanden, Hierdermeen op enkele plaatsen.

C. arvense Scop. langs de wegen, in bouwlanden, algemeen.

Sylibum Gärtn.

S. Marianum Gärtn. aan wegen, in de nabijheid van tuinen. *Sporadisch*.

Carduus L.

C. crispus L. aan wegen en wallen op steenachtige pl. algemeen.

Onopordon L.

O. Acanthium L. Harderw. De G. Duinen bij het badhuis, wegen om de stad, vrij zeldzaam.

Arctium L.

A. majus Schkr. aan wegen en wallen op enkele pl. *verspreid*.

A. minus Schkr. op gelijke pl. als de vorige; dijk bij de haven.

Centaurea L.

C. Jacea L. aan wegen, in droge graslanden, enz. vrij algemeen.
var. β . *lacera*, ϕ . *commutata*.

C. Cyanus L. in koorlanden algemeen.

Subord. III. *Cichoraceae Juss.*

Lapsana L.

L. communis L. in bebouwde en onbebouwde gronden, in heggen, vrij algemeen.

Arnoseris Gärtn.

A. pusilla Gärtn. in zandige bouwlanden algemeen.

Cichorium L.

C. Intybus L. in de Groentjes op zeelei. *Sporadisch.*

Thrinicia Roth.

T. hirta Roth. aan wegen in zandgronden, duinen enz. vrij algemeen.

Leontodon L.

L. autumnalis L. aan wegen en in graslanden, algemeen.
var. *β. pratensis*, hooilanden naar den zeekant.

Picris L.

P. hieracioides L. bij Harderw. De G., n. v.

Tragopogon L.

T. minor Fries. aan wegen en in hooilanden, op enkele pl. naar den zeekant.

T. pratensis L. in graslanden en aan wegen op vele plaatsen. *Verspreid.*

Hypochoeris L.

H. glabra L. in zandige bouwlanden op ondersch. plaatsen.

H. radicata L. in graslanden, aan wegen enz. vrij algemeen.

Taraxacum Juss.

T. officinale Web. allerwege in bebouwde en onbebouwde gronden.

Lactuca L.

L. sativa L. in tuinen gekweekt en soms verwilderd.

L. muralis Fries. in beschaduwde zandgronden; Essenburg, bosch van Leuveren.

Sonchus L.

S. oleraceus L. in moestuinen, bouwlanden enz. vrij algemeen.

S. asper Vill. op gelijke pl. als de vorige; minder algemeen.

S. arvensis L. in open en bebouwde gronden, op vele plaatsen.

S. palustris L. langs de Hierderbeek, achter Essenburg.

Crepis L.

C. biennis L. in graslanden, ook in bouwland, op enkele pl. naar den zeekant.

C. tectorum L. in droge zandige bouwlanden: Hulshorst, Ermelo enz.

E. virens Vill. aan wegen, in heggen enz. var. γ *agrestis*, vrij algemeen.

Hieracium L.

H. pilosella L. in open en begroeide zandgronden, algemeen.

H. auricula L. in droge zand- en heidegronden; Hulshorst, Ermelo, 's Heerenloo.

H. caesium Fries. tusschen kreupelhout in Hulshorst, zeldzaam.

H. vulgatum Fries. in boschrijke streken; Hulshorst, Essenburg enz.

H. tridentatum Fries. in bosschen en op beschaduwde pl. aan wallen, vrij algemeen.

H. rigidum Hartm. in droge gronden tusschen hakhout enz. op en bij Essenburg.

H. umbellatum L. op droge pl. in heidevelden, op de duinen, ook in bosschen enz. algemeen.

Ord. Campanulaceae Juss.

Jasione L.

J. montana L. in droge heide- en zandgronden, in de duinen, vrij algemeen.

Phyteuma L.

P. spicatum L. bij Harderw. Reinw., n. v.

Campanula L.

C. rotundifolia L. aan wegen, boschkanten en wallen, vrij algemeen.

C. rapunculoides L. aan heggen, in moestuinen om de stad, vrij zeldzaam.

C. patula L. bij Harderw. Reinw. n. v.

Ord. Vaccinieae DC.

Vaccinium L.

V. Myrtillus L. in de bosschen der Veluwe algemeen.

V. Vitis Idaea L. in het bosch van Leuveren op enkele plaatsen.

Ord. Ericineae Desv.

Calluna Salisb.

C. vulgaris Salisb., algemeen op de heidevelden, enz.

Erica L.

E. Tetralix L. op vochtige pl. in heidestreken, vrij algemeen.

E. vagans L. op heidevelden bij Harderw. De Geer. n. v.

E. multiflora L. eene plant van de kustlanden der Middellandsche zee, door Linnaeus als bij Harderwijk groeiende opgegeven, (Amoen. Acad. VI p. 52) volgens V. G.) n. v.

Ord. Pyrolaceae Lindl.

Pyrola L.

P. minor L. in bosschen: Essenburg, bosch van Leuveren enz.

P. media Sw. in de dennenbosschen van Gelderland volgens Dumortier. (Prodr. Flor. Batav. I p. 147) n. v.

Ord. Monotropeae Nutt.

Monotropa L.

M. Hypopitys L. in het bosch van Leuveren; op boomwortels.

Subcl. III. Corolliflorae DC.

Ord. Aquifoliaceae DC.

Ilex L.

I. Aquifolium L. bij Harderw. De G., in bosschen, heggen enz. op vele plaatsen.

Ord. Oleaceae Lindl.

Ligustrum L.

L. vulgare L. in heggen om de tuinen buiten de stad, aangeplant en verwilderd.

Fraxinus L.

F. excelsior L. in bosschen aangeplant en verwilderd.

Ord. Gentianeae Juss.

Menyanthes L.

M. trifoliata L. op moerassige pl. in veengrond: Hierdermeen en in Hulshorst naar den zeekant.

Gentiana L.

G. Pneumonanthe L. heidevelden enz. bij Harderw. De G.; op vele plaatsen, ook in veengrond, niet zeldzaam.

Cicendia Ad.

C. filiformis Richb. bij Harderw. V. G. in een vochtige heideplek aan het einde der Zandsteeg.

Erythraea Rich.

E. Centaurium Pers. in vochtigen zandgrond, Hulshorst, Tonsel enz.

E. littoralis Fries. in vochtigen duingrond naar den zeekant achter Vlierburg, zeldzaam.

E. pulchella Fries. in vochtige graslanden, Groentjes enz.

Ord. Convolvulaceae Juss.

Convolvulus L.

C. sepium L. in heggen en tusschen kreupelhout algemeen.

C. arvensis L. in bebouwde gronden, aan wallen, in de duinen; vrij algemeen.

Ord. Cuscutineae Link.

Cuscuta L.

C. Epithymum DC. op heidevelden: *parasitisch* op *Calluna vulgaris*, Hulshorst, Leuveren enz.

Ord. Boragineae Desv.

Echinosperrnum Sw.

E. Lappula Lehm. aan het bruggenhoofd, *Sporadisch.*

Cynoglossum L.

C. officinale L. Harderw. De G., n. v.

Lycopsis L.

L. arvensis L. op bouwland, aan wegen in zandgronden.
verspreid.

Symphytum L.

S. officinale L. aan waterkanten, op vochtige pl. in hooilanden; Horst, Hulshorst, Hierdermeen enz.

Echium L.

E. vulgare L. in hooge zandgronden; Hulshorst. Zeldzaam.

Lithospermum L.

L. arvense L. in bouwlanden, aan wallen enz. op vele plaatsen niet zeldzaam.

Myosotis L.

M. palustris With. aan waterkanten, in vochtige graslanden, vrij algemeen.

M. caespitosa Schtz. op plaatsen als de vorige. Hierdermeen enz.

M. hispida Schlttd. aan wallen, in bouwlanden, in de duinen op ondersch. plaatsen.

M. intermedia Link. op akkers, langs wegen, in tuinen enz. vrij algemeen.

M. versicolor Pers. op bouwlanden, beschaduwde pl. aan slootwallen; Hulshorst, Tonsel enz.

M. stricta Link. in zandige bouwlanden, aan wallen:
verspreid.

Ord. Solaneae Juss.

Solanum L.

S. nigrum L. in bouwlanden en moestuinen algemeen.

S. *Dulcamara* L. aan waterkanten, tusschen hakhout enz.
op enkele pl. *verspreid*.

S. *tuberosum* L. algemeen verbouwd.

Hyoscyamus L.

H. *niger* L. aan wegen op enkele pl. naar den zeekant, bij
de haven. *Meest sporadisch*.

Datura L.

D. *Stramonium* L. in bouwland bij Nunspeet, aan een
puinweg Zandsteeg. *Sporadisch*.

Ord. *Verbasceae* Bartl.

Verbascum L.

V. *Thapsus* L. in hoogen zandgrond; wallen aan den grind-
weg, in de Zandsteeg enz.

V. *thapsiforme* Schrad. als de vorige; grindweg enz.

V. *nigrum* L. bij Harderwijk De G. n. v.

Scrophularia L.

S. *nodosa* L. op beschaduwde pl. aan waterkanten en tus-
schen hakhout. Essenburg, Tonsel, Horst enz.

S. *aquatica* L. bij Harderw. De G. op ondersch. plaatsen
om de stad.

Ord. *Antirrhineae* Juss.

Antirrhinum L.

A. *Orontium* L. in zandig bouwland, Tonsel; zeldzaam.

Linaria Mill.

L. *Cymbalaria* Mill. op een ouden muur in den voorma-
ligen *Hortus*.

L. *vulgaris* Mill. in de duinen, langs wegen en akkers, vrij
algemeen.

Veronica L.

V. *Anagallis* L. in slooten en aan waterkanten op vele
plaatsen.

- V. Beccabunga L.* in slooten en vochtige gronden, vrij algemeen.
- V. Chamaedrys L.* in grasgronden, aan wegen enz. algemeen.
- V. officinalis L.* in open en beschaduwde zandgronden, op vele plaatsen.
- V. longifolia L. β maritima* bij Harderwijk Reinw. n.v.
- V. spicata L.* Essenburg bij Harderw. volgens De G. n. v. (eene plant uit de hoogere bergstreken van Europa).
- V. serpyllifolia L.* in weilanden, aan wegen, vooral in veengrond, op ondersch. plaatsen. *Verspreid.*
- V. arvensis L.* in bebouwde en onbebouwde gronden, vrij algemeen.
- V. verna L.* Zandsteeg bij Harderwijk V. G. n. v.
- V. triphyllos L.* in bouwlanden op vele plaatsen.
- V. agrestis L.* in moestuinen en bouwlanden, niet zeldzaam.
- V. Buxbaumii Ten.* op braakliggend bouwland, zeldzaam.
- V. hederæfolia L.* in bouwlanden, aan de wegen enz. algemeen.

Limosella L.

- L. aquatica L.* bij Harderwijk De G. n. v.

Ord. Orobancheae Juss.

Orobanche L.

- O. Rapum Thuill.* op de wortels van *Sarothamnus Vulgaris*. Harderwijk volgens Flora Belg. sept. n. v.
- O. amethystea Thuill.* op de worteltakken van *Eryngium campestre*, in de Koesteeg, zeldzaam.

Ord. Rhinanthaceae DC.

Melampyrum L.

- M. arvense L.* in koornveld. bij Harderw. Prodr. Flor. Bat., n.v.
- M. pratense L.* in bosschen en op beschad. pl., algemeen.

Pedicularis L.

- P. sylvatica L.* vochtige plekken in heide- en veengrond, achterste weide, Hulshorst, Gagelkamp bij 's Heerenloo enz.

P. palustris L. in vochtigen veengrond, hooilanden; Hierdermeen, Hulshorst naar den zeekant.

Rhinanthus L.

R. major Ehrh. in wei- en hooilanden, aan wegen, ook in bouwland, vrij algemeen.

R. minor Ehrh. op gelijke plaatsen als de vorige; Hierdermeen, Groentjes enz.

Euphrasia L.

F. officinalis L. in heide-, duin- en grasgronden, vrij algem.

Odontites Hall.

O. verna Rchb. in vochtige graslanden; ook in bouwland enz. Hierdermeen, Groentjes, Tonsel enz.

Ord. Labiatae Jüss.

Mentha L.

M. aquatica L. aan waterkanten, en in slooten enz., vrij algemeen.

M. arvensis L. op akkers en in vochtige zandgronden, rij algemeen.

Lycopus L.

L. europaeus L. op vochtige plaatsen, aan slootkanten enz., vrij algemeen.

Thymus L.

T. serpyllum L., in heide-, duin- en zandgronden, algemeen.

T. chamaedrys Fries., in begroeide zandgronden, aan wal- len; Essenburg, Hulshorst enz.

Hyssopus L.

H. officinalis L. op muren van de Broederenkerk te Har- derwijk. De G., n. v.

Nepeta L.

N. Cataria L. aan een wal in Hierden; *sporadisch*.

Glechoma L.

G. hederacea L. in graslanden, aan slootkanten, heggen enz. allerwege.

Lamium L.

- L. amplexicaule L.* in bouwlanden, tuinen, op ondersch. plaatsen, *verspreid*.
L. purpureum L. in bouwlanden, moeshoven, aan wegen, algemeen.
L. album L. aan wegen, tusschen hakhout en heggen, vrij algemeen.

Galeobdolon Huds.

- G. luteum Huds.* tusschen hakhout onder 's Heerenloo, naar den zeekant.

Galeopsis L.

- G. ochroleuca Lam.* in bebouwde en onbeb. zandgronden, op vele plaatsen.
G. Tetrahit L. op bouwlanden, aan heggen enz. algemeen.
G. versicolor Curt. in hooilanden enz. onder Hulshorst, vrij zeldzaam.

Stachys L.

- S. sylvatica L.* op beschaduwde vochtige plaatsen, langs de Hierderbeek, in Hulshorst enz.
S. palustris L. aan waterkanten enz. Hulshorst naar den zeekant. var. β *segetum* in bouwlanden niet zeldzaam.
S. arvensis L. in bouwlanden om de stad, in Hierden, Hulshorst enz.

Ballota L.

- B. foetida L.* aan wegen, op ruwe plaatsen, tusschen hakhout enz., op onderscheidene plaatsen, *verspreid*.

Leonurus L.

- L. Cardiacca L.* in steenachtigen grond, aan heggen enz. aan den grindweg, aan de haven en bij de gasfabriek.

Scutellaria L.

- S. galericulata L.* aan de Sijpel bij Harderwijk, De G., aldaar en elders niet zeldzaam.

Prunella L.

- P. vulgaris L.* in wei- en hooilanden, aan de wegen, algemeen.
var. β *grandiflora*, in den Enk bij Harderw. V. G., n. v.

Ajuga L.

- A. reptans L.* op vochtige plekken in grasgronden. 's Heerenloo, Tonsel, Essenburg, Hulshorst enz.

Teucrium L.

- T. Scorodonia L.* bij Harderw. De G., in beschaduwde zandgronden onder Tonsel, 's Heerenloo enz.

Ord. *Lentibularieae Rich.**Pinguicula L.*

- P. vulgaris L.* in vochtigen veen- en heidegrond. Harderwijk Reinw. n. v.

Utricularia L.

- U. vulgaris L.* Essenburg bij Harderw. Reinw. in de Wei-beek, zeldzaam.

Ord. *Primulaceae Ventt.**Lysimachia L.*

- L. thysiflora L.* in slooten onder Hierden, zeldzaam.
L. vulgaris L. in vochtige beschaduwde gronden, aan waterkanten, vrij algemeen.
L. Nummularia L. aan slootwallen en in vochtige graslanden, algemeen.

Anagallis L.

- A. arvensis L.* in bouwlanden, aan zandige wallen, in de duinen, op vele pl. *verspreid*.

Hottonia L.

- H. palustris L.* In slooten en drassige gronden. Weisteeg, Horst, Hulshorst, enz.

Glaux L.

G. maritima L. Harderw. De G. op vele plaatsen aan het strand, op kleigrond.

Ord. Plumbagineae *Juss.**Armeria Willd.*

A. vulgaris Willd. menigvuldig in hooilanden en in de duinen naar den zee kant. = *A. maritima* Harderw. De G.

Ord. Plantagineae *Juss.**Littorella L.*

L. lacustris L. bij Harderwijk, volgens Fl. Belg. Sept. n. v.

Plantago L.

P. major L. in bebouwde gronden en langs wegen, niet zeldzaam.

P. Winteri Wig. *P. Major*, var. *salina*, aan de wegen en in graslanden naar den zee kant.

P. media L. in zandgronden, aan wegen enz. op ondersch. plaatsen.

P. lanceolata L. op bebouwde en onbebouwde gronden, aan wegen, algemeen.

Var. *a. vulgaris*, *s. angustifolia*.

P. maritima L. Harderw. De G. in zilte gronden; wellen, groentjes enz.

P. Coronopus L. Harderwijk De G. in vochtigen zandgrond, wegen naar den zee kant enz.

Subcl. IV. Monochlamydeae *DC.*Ord. Chenopodeae *Ventt.**Schoberia Mey.*

S. maritima Meij. Harderw. Fl. Belg. Sept., in kleigrond aan het zee strand, op enkele plaatsen, zeldzaam.

Salsola L.

S. Kali L. Hophuizen bij Harderw. De G., in de duinen bij het Badhuis, zeldzaam.

Salicornia L.

S. herbacea L. Harderw. De G., kleigrond aan het zee-
strand, zeer zeldzaam.

Polycnemon L.

P. arvense L. bij Harderwijk Reinw. n. v.

Blitum L.

B. virgatum L. in een tuin binnen de stad. *Sporadisch.*

Chenopodium L.

C. hybridum L. in bouwland om de stad, zeldzaam.

C. murale L. in steenachtige gronden, langs den stadsmuur
in de Wellen.

C. album L. in bouwlanden, moestuinen enz. algemeen.
var. α . *spicatum*, β . *cymigerum*.

C. rubrum L. aan wegen enz. naar den zeekant op enkele
plaatsen. *Verspreid.*

C. polyspermum L. in bouwland, aan wegen, enz.
var. β . *spicato-racemosum*. Hulshorst enz.

Atriplex L.

A. patula L. in bouwlanden, aan wegen, mesthoopen enz.
vrij algemeen.

A. hastata L. aan wegen en waterkanten, in bouwlanden op
vele plaatsen.

Var. β . *microcarpa*. in beschaduwde gronden.

Var. γ . *salina*. Hulshorst enz. naar den zeekant.

A. littoralis L. Harderwijk De G. aan wegen naar den
zeekant, in de duinen, vrij algemeen.

A. laciniata L. aan de zeekust bij Harderw. De G. n. v.

Ord. *Polygoneae Juss.**Rumex L.*

R. Hydrolapathum Huds. in slooten en vochtige weilan-
den, Weisteeg, Hierderbeek enz.

R. crispus L. in bebouwde en onbebouwde gronden, hooi-
landen enz. op ondersch. pl.

- R. obtusifolius* *L.* in beschaduwde gronden, onder kreu-
pelhout enz. niet zeldzaam.
- R. conglomeratus* *Murr.* aan slootkanten en in vochtige
gronden, vrij algemeen.
- R. palustris* *Sm.* langs de stadsgracht, zeldzaam.
- R. Acetosa* *L.* in wei- en hooilanden, aan de wegen enz.
algemeen.
- R. Acetosella* *L.* in bebouwde en onbebouwde zandgron-
den, algemeen, var. α . *vulgaris*, β *augustifolia*.

Polygonum *L.*

- P. Bistorta* *L.* Essenburg bij Harderw. De G. Hooiland aan
de Weisteeg, zeldzaam.
- P. amphibium* *L.* in en aan slooten enz. in bouw- en wei-
landen, var. β *fluitans*, Hulshorst naar den seekant, sloot
bij het Badhuis, γ *terrestris*, in bouwlanden op vele
plaatsen, δ *maritima*, zandgronden langs het strand.
- P. pallidum* *With.* in bebouwde en onbebouwde gronden
algemeen, var α *ramosum*, β *simplex*.
- P. nodosum* *Pers.* in vochtigen zand- en veengrond; Weisteeg,
Horst enz.
- P. Persicaria* *L.* in bouw- en moesland, aan slootkanten
enz. algemeen.
- P. mite* *Schrank.* op vochtige plaatsen, aan slootkanten enz.
vrij algemeen.
- P. Hydropiper* *L.* aan en in slooten algemeen.
- P. minus* *Huds.* op vochtige pl. langs wegen en slootkanten;
Zandsteeg enz.
- P. aviculare* *L.* in allerlei gronden, aan wegen enz. var.
 α *triviale*, β *erectum*, algemeen, δ *polycnemum*.
Hierden in zandige wegen.
- P. Convolvulus* *L.* in bouwlanden enz. algemeen.
- P. dumetorum* *L.* in heggen, tusschen hakhout enz. vrij
algemeen.
- P. Fagopyrum* *L.* verbouwd en vaak verwilderd.

P. tataricum L. in bouwland, Hulshorst, Hierden enz.

Ord. Empetreae Nutt.

Empetrum L.

E. nigrum L. Ermelo, Harderw. De G. in veenachtige heidegronden, ook in zandgronden niet zeldzaam.

Ord. Euphorbiaceae Juss.

Euphorbia L.

E. Helioscopia L. in bouwlanden en moeshoven op vele plaatsen *verspreid*.

E. Esula L. in de duinen, langs bouwlanden en heggen aan den grindweg.

E. Peplus L. in moestuinen en bouwlanden, algemeen.

Mercurialis L.

M. annua L. bij Harderw. De G. in tuin en bouwland om de stad, menigvuldig.

Ord. Urticeae Juss.

Urtica L.

U. urens L. aan wegen en heggen, in moestuinen enz., algemeen.

U. dioica L. aan wegen en op beschaduwde plaatsen algemeen.

Cannabis L.

C. sativa L. verbouwd en soms verwilderd.

Humulus L.

H. Lupulus L. in bosschen en heggen, vrij algemeen.

Ulmus L.

U. campestris L. aan de wegen en in bosschen; aangepant en verwilderd.

U. suberosa Ehrh. aan wegen en wallen, bij het badhuis enz.

Ord. Cupuliferae Rich.

Fagus L.

F. sylvatica L. in bosschen en aan wegen aangeplant en verwilderd.

Castanea Tourn.

C. vulgaris Lam. aangeplant en soms verwilderd. Bosch van Leuveren enz.

Quercus L.

Q. Robur L. in bosschen enz. allerwege aangeplant en vaak verwilderd.

Corylus L.

C. Avellana L. in bosschen, tusschen kreupelhout, in heggen op ondersch. plaatsen.

Ord. Salicineae Rich.

Salix L.

S. alba L. aan wegen en waterkanten op vele plaatsen aangeplant.

S. amygdalina L. aan waterkanten, in bosschen, vrij zeldzaam om de stad, onder Hierden enz.

S. viminalis L. aan waterkanten enz. nabij het strand. *sporadisch*.

S. cinerea L. aan waterkanten en in vochtige gronden, vrij algemeen.

S. Caprea L. in bosschen; Hulshorst, Hierden, Tonsel enz.

S. aurita L. bij Harderw. V. G. in bosschen op zand- en heidegrond, niet zeldzaam.

S. repens L. in lage zand- en heidegronden, in de duinen enz. vrij algemeen. Var. α *vulgaris*, β *fusca*, δ *argentea*.

S. rosmarinifolia L. bij Harderwijk De G. n. v.

Populus L.

P. tremula L. in bosschen, tusschen hakhout op vele plaatsen.

P. pyramidalis *Roz.* aan wegen en op buitenplaatsen aangeplant.

Ord. Betulineae *Rich.*

Betula *L.*

- B. alba* *L.* in bosschen, op heidevelden enz. niet zeldzaam.
B. pubescens *Ehrh.* als de vorige op meer vochtige plaatsen, vrij algemeen.

Alnus *Tourn.*

- A. glutinosa* *Gärtn.* aan waterkanten, tusschen kreupelhout enz. algemeen aangeplant en verwilderd.

Ord Myricaceae *Rich.*

Myrica *L.*

- M. Gale* *L.* menigvuldig in vochtige heidekampen bij Harderw. De G. Hulshorst, Hierden, Horst, 's Heerenloo enz.

Ord. Coniferae *Juss.*

Juniperus *L.*

- J. communis* *L.* in zand- en heidegronden op ondersch. plaatsen. *Verspreid.*

Pinus *L.*

- P. sylvestris* *L.* in zand- en heidegronden; algemeen aangeplant en verwilderd.

Class. II. Monocotyledoneae.

Ord. Hydrocharideae *DC.*

Hydrocharis *L.*

- H. Morsus Ranae* *L.* in slooten enz. Weisteeg, Hierden, Hulshorst enz.

Elodea *Rich.*

- E. canadensis* *Rich.* uit Noord-Amerika. Sedert 1868 in de stadsgracht, vanwaar zij zich verder heeft verspreid.

Ord. Alismaceae *Juss.**Alisma L.*

- A. Plantago L.* aan waterkanten, in slooten enz. algemeen.
 Var. β *lanceolatum*, vaak met de gewone vorm.

Sagittaria L.

- S. Sagittifolia L.* in slooten enz. Weisteeg, Hulshorst en elders.

Ord. Butomeae *Rich.**Butomus L.*

- B. umbellatus L.* in slooten: Hulshorst, Horst enz. naar den zeekant.

Ord. Juncagineae *Rich.**Triglochin L.*

- T. maritimum L.* in zilte gronden; Wellen, Groentjes enz.
T. palustre L. in vochtige graslanden; Hulshorst, stadsweide enz.

Ord. Potameae *Juss.**Potamogeton L.*

- P. natans L.* in slooten enz. Hierden, Essenburg, 's Heerenloo.
P. oblongus Viv. in poelen in heide- en veengrond: Ermelo enz.
P. rufescens Schrad. in de stadsgracht, sloot aan de Weisteeg enz.
P. lucens L. bij Harderwijk De G. n. v.
P. crispus L. bij Harderwijk De G. in de stadsgracht enz.
P. compressus L. bij Harderwijk De G. n. v.
P. pectinatus L. in slooten enz. naar den zeekant. Stadsgracht en in de Zuiderzee. (= *P. marinus* V. G. bij Harderw.)
P. densus L. in slooten, Weisteeg, om Weiburg enz.

Ord. Naladeae *Link.**Zostera L.*

Z. marina L. in kreeken enz. langs het strand, soms in menigte aangespoeld.

Ord. Lemnaceae *Link.**Lemna L.*

L. trisulca L. in stilstaand water, vrij algemeen.

L. polyrrhiza L. als de vorige, op vele plaatsen.

L. minor L. als de vorige, algemeen.

Ord. Typhaceae *Juss.**Typha L.*

T. latifolia L. aan slootk.; Koesteeg. Horst, Essenburg enz.

Sparganium L.

S. ramosum Huds. in slooten bij Essenburg, Hulshorst naar den zeekant.

S. simplex Huds. in slooten a. d. Weisteeg, Koesteeg, Horst enz.

Ord. Orchideae *Juss.**Orchis L.*

O. Morio L., Harderw. De G., in vochtige weilanden; stadsweide, Groentjes, bij Essenburg en elders.

O. maculata L. Harderw. De G., in beschaduwde, vochtige zandgronden, op ondersch. plaatsen; vrij algemeen.

O. latifolia L. in vochtige hooi- en weilanden, Groentjes, Hierdermeen.

Platanthera Rich.

P. bifolia Rich. in vochtigen zand- en heidegrond; 's Heerenloo, Hierden, Hulshorst enz.

Epipactis Rich.

E. latifolia All. in het bosch van Leuveren, enz.

Listera Brown.

L. ovata Brown. Harderwijk De G., in het bosch van Leuveren, zeldzaam.

Goodyera Brown.

G. repens Brown. in het bosch van Leuveren op enk. plekken.

Ord. Irideae Juss.*Iris L.*

I. Pseudacorus L. aan waterkanten en in slooten op vele plaatsen; *verspreid.*

Ord. Amaryllideae Brown.*Narcissus L.*

N. poëticus L. in een hooiland aan de Weisteeg. *Sporadisch.*

Ord. Asparageae Juss.*Asparagus L.*

A. officinalis L. in graslanden naar den zee kant onder Horst, zeldzaam.

Convallaria L.

C. Polygonatum L. bij Harderwijk De G. n. v.

C. multiflora L. bij Harderwijk V. D., op beschaduwde plaatsen, onder hakhout enz. niet zeldzaam.

C. majalis L. in bosschen en op beschaduwde plaatsen; Hulshorst, Essenburg.

Maianthemum Wigg.

M. bifolium DC. in boschgrond; 's Heerenloo, zeldzaam.

Ord. Liliaceae DC.*Ornithogalum L.*

O. umbellatum L. bij Harderw. De G., in graslanden, aan wallen en tusschen hakhout op vele plaatsen om de stad, enz.

Gagea Salisb.

G. arvensis Schult. in bouwland bij Harderw. De G., n. v.

G. lutea Schult. bij Harderwijk De G., n. v.

Allium L.

A. vineale L. aan wegen, in weilanden enz. niet zeldzaam.

A. oleraceum L. aan wegen, wallen, tusschen hakhout; Tonsel, Horst enz.

Narthecium Möhr.

N. ossifragum L., menigvuldig op den Gagelkamp bij Harderw. De G., op de Gagelkampen bij 's Heerenloo, enz.

Ord. Juncaceae Bartl.

Juncus L.

J. conglomeratus L. in vochtige zand- en heidegronden, op vele pl. *verspreid*.

J. effusus L. aan waterkanten en in vochtige graslanden; vrij algemeen.

J. glaucus Ehrh. in vochtige graslanden; Groentjes, ook hier en daar in de duinen.

J. capitatus Weig. bij Harderwijk V. G. n. v.

J. sylvaticus Reich in vochtigen zand- en heidegrond; Hulshorst, Horst, 's Heerenloo enz.

J. alpinus Vill. op vochtige plekken aan het zeestrand.

J. lamprocarpus Ehrh. in vochtige graslanden, aan waterkanten; vrij algemeen.

J. supinus Mönch. op vochtige plekken in heidegronden; Ermelo, Hulshorst.

J. squarrosus L. in heide en veengronden; Hulshorst, 's Heerenloo, Ermelo enz.

J. Gerardi Lois. in graslanden naar den zee kant; Groentjes enz.

J. tenuis Willd. op vochtige plekken in heidegrond; Ermelo, 's Heerenloo, Horst enz.

J. Tenageia Ehrh. in vochtige heidevelden; Ermelo, 's Heerenloo.

J. bufonius L. in beschaduwde vochtige gronden, algemeen.

Luzula DC.

L. campestris DC. in graslanden, aan wallen, in heidevelden; algemeen.

L. multiflora Lej. in bosschen en heggen; Hulshorst, Hierden enz.

Ord. Cyperaceae Juss.

Cyperus L.

C. flavescens L. bij Harderwijk volgens De G., n. v.

Rhynchospora Vahl.

R. alba Vahl. in vochtige heide- en veengronden; Ermelo, Gagelkampen bij 's Heerenloo, tusschen Hulshorst en Nunspeet.

R. fusca R. & S. Harderwijk V. G., vochtige heidegrond onder Ermelo.

Heleocharis Brown.

H. palustris Brown. aan waterkanten, in drasse weilanden op ondersch. plaatsen.

H. uniglumis Link. op vochtige plaatsen; Groentjes, Hierdermeen enz.

H. acicularis Brown. aan slootkanten in zandgrond, in de Weisteeg, zeldzaam.

Isolepis Brown.

I. setacea Brown. in vochtigen heide- en zandgrond; Hulshorst, Hierden enz.

Scirpus L.

S. caespitosus L. op vochtige pl. in heide- en veengrond; Hulshorst, Ermelo, Gagelkamp enz.

S. lacustris L. aan waterkanten, in poelen enz. langs het zeestrand en elders.

S. Tabernaemontani Gm. zeestrand langs de Groentjes en Wellen.

S. Rothii Hoppe. op ondersch. plaatsen langs het zeestrand.

= *S. triqueter*, tusschen Harderwijk en Doornspijk, Reinw.

S. maritimus L. slooten langs de Groentjes, Hierdermeen; vrij zeldzaam. Var. β . *compactus*, op de Wellen.

Eriophorum L.

E. angustifolium Roth. in vochtige weilanden en veengronden; vrij algemeen.

Carex L.

- C. dioica* L. in vochtige heidegronden bij Harderw. De G., n. v.
- C. disticha* Huds. aan waterkanten en in vochtige graslanden, niet zeldzaam.
- C. arenaria* L. in zandige streken, in de duinen enz. algemeen en menigvuldig.
- C. vulpina* L. aan beschaduwde waterkanten, op ondersch. plaatsen. *Verspreid*.
- C. muricata* L. in weilanden, langs wegen en wallen; Hulshorst, Hierden enz.
- C. paniculata* L. aan beschaduwde waterkanten, bij Essenburg, in Hulshorst enz.
- C. remota* L. aan beschaduwde waterkanten, algemeen.
- C. echinata* Murr. in vochtigen heide- en veengrond; Hulshorst, Hierdermeen, 's Heerenloo.
- C. leporina* L. in grasgronden, aan wegen; Nunspeet, Hulshorst, Ermelo.
- C. canescens* L. aan waterkanten in veenachtigen grond, op ondersch. pl. onder Hierden.
- C. vulgaris* Fries. in vochtige graslanden; Groentjes enz.
- C. acuta* L. aan waterkanten op ondersch. plaatsen; *verspreid*.
- C. pilulifera* L. in beschaduwde zand- en heidegronden, Hulshorst enz.
- C. praecox* Jacq. bij Harderwijk Reinw., n. v.
- C. panicea* L. in vochtige graslanden, vooral op veengrond; Gagelkampen, Hierdermeen enz.
- C. glauca* Scop. in vochtige zand- en heidegronden; Hulshorst, Hierdermeen, Groentjes enz.
- C. flava* L. in weilanden, vochtige heide- en zandgrond; Hulshorst, Hierdermeen, bij Essenburg.
- C. Oederi* Ehrh. in vochtigen heidegrond; Hulshorst, Ermelo.
- C. distans* L. in vochtige graslanden; Groentjes enz.
- C. sylvatica* Huds. 's Heerenloo bij Harderw. V. G., n. v.
- C. Pseudo-cyperus* L. aan beschaduwde waterkanten;

Nunspeet, Hulshorst, bij Weiburg enz.

C. ampullacea Good. aan waterkanten, in vochtige hooilanden; Hulshorst, Hierden.

C. riparia Curt. aan waterkanten op vele plaatsen, *verspreid*.

C. hirta L. in vochtige zandgronden algemeen.

Ord. Gramineae Juss.

Panicum L.

P. glabrum Gaud. in bouwlanden enz. op zandgrond, vrij algemeen.

P. Crus galli L. in vochtige zandgronden, bouwlanden enz. op ondersch. plaatsen.

Setaria Beauv.

S. viridis Beauv. in zandige bouwlanden, vrij algemeen.

S. glauca Beauv. als de vorige; veel zeldzamer, *verspreid*.

Phalaris L.

P. canariensis L. hier en daar verbouwd en soms *wilderd*.

P. arundinacea L. aan de stadsgracht, de haven, Hierderbeek enz.

Hierochloa Gmel.

H. odorata Wahlb. in vochtige graslanden; Groentjes enz. zeldzaam.

Anthoxanthum L.

A. odoratum L. in wei- en hooilanden, aan wegen, algemeen.

A. Puelii Lec. in rogge-akkers onder Tonsel; vrij menigvuldig.

Alopecurus L.

A. pratensis L. in hooi- en weilanden op vele plaatsen, vooral naar den zee kant.

- A. bulbosus* *L.* aan wegen en in graslanden naar den zee-
kant, Groentjes enz.
A. geniculatus *L.* in vochtige graslanden, aan waterkan-
ten, algemeen.
A. fulvus *Sm.* als de vorige; Zandsteeg en op de groentjes.

Phleum *L.*

- P. pratense* *L.* in weilanden, aan wegen, op enkele plaat-
sen, *verspreid*.

Agrostis *L.*

- A. stolonifera* *L.* in bouw- en graslanden, langs de wegen
enz. algemeen, var. β *gigantea*, in vochtige gronden,
 δ *maritima*, aan het zeestrand.
A. vulgaris *With.* in weilanden, langs wegen, in zandgron-
den algemeen.
A. canina *L.* in vochtige heidegronden; Hulshorst, Er-
melo enz.

Apera *Beauv.*

- A. Spica Venti* *Beauv.* in koorlanden enz. algemeen.

Calamagrostis *Roth.*

- C. lanceolata* *Roth.* op beschaduwde plekken aan water-
kanten; Hierden, Hulshorst enz.
C. Epigeios *Roth.* aan waterkanten en in vochtige zand-
gronden; Hierdermeen en langs de Hierderbeek.
C. arenaria *Roth.* in de duinen en op zandheuvelds, alge-
meen en menigvuldig.

Milium *L.*

- M. effusum* *L.* bij Harderwijk De G. n. v.

Phragmites *Trin.*

- P. communis* *Trin.* in vochtige zandgronden, aan waterkan-
ten, op ondersch. plaatsen.

Koeleria *Pers.*

- K. cristata* *Pers.* in duingrond bij de Groentjes zeldzaam.

Aira L.

- A. caespitosa L.* in vochtige graslanden; Hierdermeen enz.
A. flexuosa L. in beschaduwde zand- en heidegronden, algemeen.

Corynephorus Beauv.

- C. canescens Beauv.* in dorre zand- en heidegronden, vrij algemeen.

Holcus L.

- H. lanatus L.* in hooi- en weilanden, langs de wegen; algemeen en menigvuldig.
H. mollis L. in bosschen, tusschen het kreupelhout, op onderscheidene plaatsen, *verspreid*.

Arrhenatherum Beauv.

- A. elatius M. & K.* in hooilanden, aan wegen enz. op vele plaatsen.

Avena L.

- A. sativa L.* verbouwd en vaak verwilderd.
A. pubescens L. bij Harderwijk Reinw. in de Groentjes enz.
A. flavescens L. in hooilanden, aan de wegen enz. naar den zeekant, niet zeldzaam.
A. caryophylla Wig. in dorre zandgronden en in de duinen, algemeen.
A. praecox Beauv. in dorre zand- en heidegronden, vrij algemeen.

Briza L.

- B. media L.* in graslanden en aan wegen, vrij algemeen.

Poa L.

- P. annua L.* op bebouwde en onbebouwde gronden, enz. allerwege.
P. nemoralis L. in vochtige beschaduwde gronden en bosschen, op ondersch. plaatsen.

- P. trivialis* L. in weilanden, aan wegen in vochtige gronden; Hulshorst, Hierden, enz.
- P. pratensis* L., in wei- en hooilanden, aan de wegen, op bebouwde en onbebouwde gronden, allerwege. var. α *latifolia*, γ *angustifolia*.
- P. compressa* L. op oude muren en in steenige gronden, niet zeldzaam.

Glyceria Brown.

- G. spectabilis* M. en K. aan waterkanten, stadsgracht, haven enz.
- G. fluitans* Brown. in slooten en drasse weilanden, algemeen.
- G. distans* Wahlb. Harderw. V. G., op vochtige plaatsen, aan wegen naar den zeekant, in de Groentjes, niet zeldzaam.

Catabrosa Beauv.

- C. aquatica* Beauv. aan waterkanten en in slooten. Hierdermee, stadsweide, Sijpel enz.

Molinia Schrank.

- M. coerulea* Mönch. in beschaduwde zand-, heide- en veengronden; vrij algemeen.

Dactylis L.

- D. glomerata* L. in weilanden, aan wegen en wallen; op onderscheidene plaatsen.

Cynosurus L.

- C. cristatus* L. in graslanden, aan wegen enz. vrij algemeen.

Festuca L.

- F. bromoides* L. in droge zandgronden, Hierden.
- F. ovina* L. in open en beschaduwde zand- en heidegronden, in de duinen, niet zeldzaam var. β *tennifolia*.
- F. duriuscula* L. in droge zandgronden, aan wallen op vele plaatsen.
- F. rubra* L. in weilanden, aan wegen en wallen, niet zeldzaam. var. γ *dumetorum* in de duinen.

F. littorea *Wahlb.* aan waterkanten, in vochtige wei- en hooilanden enz. Groentjes, Wellen, Hierdermeen enz.

F. elatior *L.* in vruchtbare graslanden enz. Vrij algemeen.

F. loliacea *Huds.* bij Harderwijk Reinw., n. v.

Bromus L.

B. secalinus *L.* in kooinvelden, Hierden, Hulshorst enz.

B. pratensis *Ehrh.* in weilanden, aan wegen, langs akkers, op onderscheidene plaatsen.

B. mollis *L.* in wei- en hooilanden, aan wegen, vrij algemeen.

B. sterilis *L.* in zandgronden, aan heggen en langs de wegen, vrij algemeen.

Triticum L.

T. vulgare *Vill.* verbouwd en soms verwilderd.

T. repens *L.* in bebouwde en onbeb. gronden, aan wegen.

var. α *vulgare* algemeen; var. γ *littorale* in de duinen langs het strand.

Secale L.

S. cereale *L.* algemeen verbouwd en vaak verwilderd.

Elymus L.

E. arenarius *L.* Harderw. De G., in de duinen langs het strand.

Hordeum L.

H. vulgare *L.* verbouwd en soms verwilderd.

H. murinum *L.* aan wegen en in de nabijheid van bewoonde plaatsen, algemeen.

H. secalinum *Schreb.* in hooilanden n. d. zeekant, algemeen.

Lolium L.

L. perenne *L.* in weilanden, aan wegen enz. algemeen.

L. temulentum *L.* in kooinveld aan de Zandsteeg, zeldzaam.

Nardus L.

N. stricta *L.* in zand- en heidegronden, vrij algemeen.

Class. III. Endogenae cryptogamae.

Ord. Equisetaceae DC.

Equisetum L.

- E. arvense* L. in zandgronden, vochtige bouw- en groenlanden, vrij algemeen. †
- E. palustre* L. op vochtige plekken in weilanden, langs slooten op ondersch. pl.; var. β *polystachyum* Hulshorst.
- E. limosum* L. in slooten en moerassige gronden, niet zeldzaam.

Ord. Lycopodiaceae DC.

Lycopodium L.

- L. Selago* L. op de heide tusschen Nunspeet en Hulshorst, zeldzaam.
- L. inundatum* L. op heidevelden en vochtigen veengrond, Ermelo, Gagelkampen, Hulshorst enz.
- L. clavatum* L. in vochtige heidevelden, op enkele plaatsen Hulshorst, Leuveren enz.

Ord. Filices Brown.

Osmunda L.

- O. regalis* L. bij Harderwijk De G. Hulshorst, Hierden enz.

Polypodium L.

- P. vulgare* L. op boomtronken, aan zandige wallen, in bosschen; algemeen.
- P. Dryopteris* L. Essenburg op enkele plaatsen onder boomen.

Aspidium L.

- A. Filixmas* Roth. aan beschaduwde wallen; grindweg, Tonsel, enz.
- A. spinulosum* DC. in bosschen en aan beschaduwde slootwallen, algemeen. Var. β *dilatatum*, niet zeldzaam.
- A. Filixfoemina* L. in bosschen en aan beschaduwde slootwallen op vele plaatsen.

Asplenium L.

A. *Trichomanes L.* aan oude muren: Harderwijk De G. n.v.

A. *Ruta muraria L.* aan oude muren, op vele plaatsen in de stad enz.

Blechnum L.

B. *Spicant Roth.* in bosschen en op beschaduwde gronden, algemeen.

Pteris L.

P. *aquilina L.* in beschaduwde zandgronden; Ermelo, Hierden, Tonsel enz.